

Daidalosprojektet

Kan barns inflytande och lärande på förskolan utvecklas genom ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö?

Av Jenny Sörman Kullnes

Sammanfattning

Syftet med artikeln är att synliggöra hur vi kan arbeta med barnens lärande och inflytande på förskolan. Artikeln visar exempel på hur pedagoger kan arbeta med detta genom ett inlyssnande arbetssätt i en genomtänkt fysisk och psykisk innemiljö.

Daidalosprojektet har genomförts utifrån ett inlyssnande och dramapedagogiskt arbetssätt. Barnens lärande har fångats upp med hjälp av pedagogisk dokumentation. Barnen har haft möjligheten att använda sig av olika uttrycksformer.

Vi pedagoger upplever att barnen har fått en ökad respektfull kommunikativ förmåga under det fem månader långa arbetet med Daidalosprojektet. Barnen jämför och diskuterar olika lösningar sinsemellan och respekterar varandras åsikter.

Jenny Sörman Kullnes är förskollärare
och arbetar på Långsjöns förskola i Saltsjö-Duvnäs.
E-post: jenny.sorman-kullnes@nacka.se

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING OCH SYFTE
 - 1.1 Inledning
 - 1.2 Syfte
2. METOD
 - 2.1 Ett inlyssnande arbetssätt
 - 2.2 Ett dramapedagogiskt arbetssätt
 - 2.3 Innemiljö: "Ett skapande lugn"
 - 2.4 Pedagogisk dokumentation
3. HUVUDDDEL
 - 3.1 Barnens inflytande: förkunskaper och intresse
 - 3.2 Genomförande av Daidalosprojektet
 - Exempel på barnens spontana egna aktiviteter utifrån barnens inflytande och ett inlyssnande arbetssätt
 - Exempel på planerade aktiviteter utifrån ett dramapedagogiskt arbetssätt
4. RESULTAT
 - 4.1 Diskussion
 - 4.2 Slutsats
5. REFERENSLISTA
6. BILAGOR
 - 6.1 Innemiljö
 - 6.2 Daidalos uppdrag

1. INLEDNING OCH SYFTE

1.1 Inledning

Barngruppen som arbetat med Daidalosprojektet består av barn i åldern 3 - 5. Barnens inflytande påverkar arbetet på avdelningen till stor del, de vågar uttrycka sina tankar och det är ett tillåtande samtalsklimat. Vi pedagoger upplever barnen som kunskapstörstiga och positivt inställda till att lära sig nya saker. Vi arbetar aktivt med vår innemiljö och anser att den påverkar barngruppen till stor del. Inom Reggio Emilia pratar man om innemiljön som en tredje pedagog. Där skapar vi en plats där vi respekterar varandra för vilka vi är, där alla barn får talutrymme samt där lärande och utveckling sker på ett lustfyllt och tryggt sätt (Wallin, 2004). På vår avdelning inspireras vi av Reggio Emilia i vårt arbete genom att vi ställer många öppna frågor och låter barnen tänka själva (ibid.). Vi kallar vår egen innemiljö "ett skapande lugn".

Vårt Daidalosprojekt startades i slutet av hösten 2016 och pågick under fem månader. Detta utifrån barngruppens fascination och intresse för "Daidalos labyrint". "Daidalos labyrint" är ett tv-program som handlar om en uppfinnare vid namn Daidalos som bygger egna robotar. Vi valde att starta arbetet med Daidalos utifrån barnens eget inflytande. Hur detta gick till ger jag exempel på i slutsatsen. Med ett temainriktat arbetssätt kan barnens lärande bli mångsidigt och sammanhängande (Lpfö 98, 2016).

På vår avdelning har vi pedagoger sett till att vara ett stöd för barnen då de velat diskutera och utveckla sina kunskaper och funderingar. Lyhördhet och respektfullhet är ledord för oss. Vi är på förskolan tillsammans och vi *ser* barnen och lyssnar på dem med ömsesidig respekt. I Daidalosprojektet har vi medvetet arbetat med ett lustfyllt lärande som vi upplever har fångat barnens intresse och därigenom skapat ett positivt arbetsklimat för både barn och vuxna. Här ingår även barnens fria lek. Den pedagogiska dokumentationen har gjort det möjligt för oss att föra projektet vidare tillsammans med barnen.

Åberg & Lenz Taguchi (2005) menar att vi förstår oss själva i mötet med andra och att vi ska ha mod att våga tro på våra egna tankar. Vi upplever att barnen på vår avdelning är trygga i att uttrycka sina åsikter. De är bra på konflikthantering och har en stor förståelse och respekt för sina kompisars uttryck. Lärandet sker till stor del tillsammans i möten vid olika typer av spontana och planerade gruppindelningar. Barnen på vår avdelning har modet att våga uttrycka sig och har möjligheten till detta genom ett tillåtande samtalsklimat.

1.2 Syfte

Den frågeställning jag formulerade när jag startade projektet var: Kan barns inflytande och lärande på förskolan utvecklas genom ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö? Syftet med artikeln är att jag vill beskriva hur vi har arbetat med detta på avdelningen, samt ge inspiration till andra pedagoger kring hur vi kan arbeta konkret med barns inflytande och lärande på förskolan. Jag vill visa exempel på hur vi kan arbeta medvetet med vår fysiska och psykiska innemiljö, samt hur vi pedagoger med ett inlyssnande arbetssätt kan fånga upp och utveckla barngruppens intresse och lärande.

2. METOD

2.1 Ett inlyssnande arbetssätt

Det är viktigt att barnen, utifrån deras egna intressen, ska ha möjlighet att styra flertalet aktiviteter i förskoleverksamhetens innehåll. Det är svårt att vara aktiv och delaktig om man inte är intresserad av innehållet och det är viktigt att möta barnen i deras tankevärld. Vilka frågor har barnen och hur blir arbetet meningsfullt för dem? (Åberg & Lenz Taguchi, 2005). På vår avdelning arbetar vi Reggio Emilia inspirerat. Inom Reggio Emilia pedagogiken kallas pedagogen för pedagogisk handledare. I denna pedagogik arbetar man med ett inlyssnande arbetssätt som utgår från lyssnande, dokumentation och reflektion. Pedagogerna är närvarande med barnen och ställer öppna frågor som skall få barnen att reflektera samt är närvarande med frågor till barnen som skall få dem att tänka själva (Wallin, 2004). Vi på vår avdelning har medvetet varit lyhörda kring barnens frågor och intressen i Daidalosprojektet, detta i form av ett lyhört, öppet och respektfullt samtalsklimat. Barnen ska få stimulans och vägledning av vuxna för att genom egen aktivitet öka sin kompetens och utveckla nya kunskaper och insikter (Skolverket, 2010). När vi arbetade med Daidalosprojektet hade vi ett nära samarbete med hemmet på grund av ett stort intresse hos föräldrarna. Föräldrarna fick information kring vårt arbete framför allt via mail och daglig kommunikation och många har varit delaktiga på olika sätt. Bland annat tog några föräldrar med sig material till barnens robotbyggen. Genom att inta ett inlyssnande arbetssätt kunde vi ta del av och förstå barnens funderingar. Lärande barn behöver möta vuxna som är ambitiösa och som ger barnen handledning i sitt lärande (Åberg & Lenz Taguchi, 2005).

2.2 Ett dramapedagogiskt arbetssätt

Leken är viktig för barnens utveckling och lärande (Skolverket, 2012). Daidalosprojektet startades på grund av våra observationer under barnens fria lek. Vi pedagoger såg till att läsa på om tv-programmet, och därmed kunde vi vara delaktiga då barnen efterfrågade det. Vi samlade bland annat ihop användbart material som barnen kunde använda i deras lekar i Daidalos värld. Barnen lärde sig samspela, utveckla sin kreativa och kommunikativa förmåga och bearbeta sina upplevelser på olika sätt i leken (Jönsson, 2009). Viktiga beståndsdelar i både lek och lärande är kreativitet och fantasi. Kreativiteten och fantasin i sin tur gör det möjligt att mentalt förflytta sig framåt och att upptäcka nya saker. Kreativiteten ger utrymme för att gamla erfarenheter kombineras på nytt, i stället för att reproduceras (Johansson & Pramling 2007). Genom meningsskapande och lärande tillsammans med andra drar vi paralleller till leken, där barnen ofta finns tillsammans och där det också finns gemensamma nämnare med lärande genom till exempel kreativitet och fantasi (Sheridan, Pramling Samuelsson & Johansson, 2005).

För att fördjupa förståelsen och inlevelsen i lärandet i olika ämnesområden, som till exempel matematik, naturkunskap och teknik, kan man använda drama (Lozic, 2016). I drama liksom i teater används fiktion, berättande och agerande men en skillnad är att det dramapedagogiska arbetssättet fokuserar mer på processen, och använder den som utgångspunkt för reflekterande samtal, än på det slutliga resultatet. Att arbeta meningsskapande innebär att deltagarna tillsammans skapar mening utifrån sina olika bakgrunder. På så sätt skapas mening genom dialog. Det innebär att den dramapedagogiska praktiken kan beskrivas som att deltagarna samtidigt är både agerande

och åskådare i en meningsskapande process (Østern, 2000). I Daidalosprojektet arbetade vi pedagoger med drama genom att figurer från tv-programmet på olika sätt dök upp i verksamheten. Detta både i form av uppdragsbrev med spännande avsändare och faktiska figurer som knackade på fönstret på avdelningen.

2.3 Innemiljö: "Ett skapande lugn"

Inom Reggio Emilia pratar man om innemiljön som den tredje pedagogen och miljön är den centrala punkten i den pedagogiska verksamheten på förskolan (Wallin, 2004). Vi är inspirerade av Reggio Emilias utgångspunkt och på vår avdelning tänker vi både fysisk och psykisk innemiljö.

Den fysiska miljön på vår avdelning består av mycket textilier. Dessa i form av bland annat gardiner, kuddar, mattor och hängande skira tyger från taket. Vi har punktbelysning som består av flera ljusslingor och mindre lampor. Rummen på vår avdelning är uppdelade i flera tydliga aktivitetshörnor där aktiviteterna förändras utefter barnens intressen och behov. Barnens egna behov och intressen bör utgöra grunden i hur vi formar och planerar miljön i den pedagogiska verksamheten (Skolverket, 2010). I den fria leken under Daidalosprojektet använde barnen mycket kuddar och andra textilier. De byggde ofta olika miljöer utifrån tv-programmet och vi pedagoger såg till att detta material alltid fanns tillgängligt.

I den psykiska miljön använder vi ofta medvetet lugn klassisk musik, detta framför allt under morgonrutinen och i barnens skapande. Vi prioriterar, framhäver och utvecklar det sociala samspelet i barngruppen framför allt genom arbete och aktiviteter i spontana och planerade smågrupper. Nilsson (2009) talar om att barns trygghet skapas när det blir som de förväntar sig. Hon talar vidare om att barns självkänsla växer då de kan förutse vad som kommer att hända. Viktiga frågeställningar att fundera kring som pedagog är hur vi ska använda samlingen på bästa sätt för att ge alla barn trygghet och bekräftelse och vad samlingen tillför barnen i praktiken (Olofsson, 2010). Under Daidalosprojektet har vi haft samling flera gånger om dagen både i storgrupp och i mindre grupper. Detta för att alla barn ska få möjlighet att komma till tals, känna sig sedda och även för att främja lugnet. I samlingssituationen har vi strävat efter ett öppet samtalsklimat där barnen kan lyssna på och utveckla varandras kunskaper kring Daidalos värld.

Vi kallar vår innemiljö "ett skapade lugn". **Se bilaga 1.**

2.4 Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation är ett arbetsverktyg som kan användas för att följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten i förskola. "Det handlar om att dokumentera det som händer mellan barn, vuxna och miljön i verksamheten, till exempel med hjälp av kamera och film eller penna och papper. I analysen av dokumentationen får man syn på hur man kan utveckla verksamheten vidare" (Skolverket, 2016).

Den pedagogiska dokumentationen ska ske tillsammans med barnen. Personalen ska jobba med dokumentationen ihop med barnen och se till att det blir ett arbetsmaterial som används och är tillgängligt för alla i verksamheten (Palmer, 2012). Med hjälp av vår pedagogiska dokumentation kan vi pedagoger föra meningsfulla diskussioner och reflektioner som utvecklar både oss själva och arbetet i barngruppen (Skolverket, 2012).

Under Daidalosprojektet har barnen har getts mycket talutrymme och vi pedagoger har varit lyhörda inför deras egna idéer och problemlösande. Utifrån samtal, reflektioner och diskussioner har vi pedagoger använt oss av digitala hjälpmedel som kamera, film, mobiltelefon, ipad och dator för att fånga barnens lärandeprocesser i projektet. Vi har även använt papper och penna.

3. HUVUDDDEL

3.1 Barnens inflytande: förkunskaper och intresse

I arbetslagen i vår förskola finns en ständigt pågående diskussion kring hur vi kan se och stärka barnens inflytande i våra barngrupper. "Arbetslaget ska verka för att det enskilda barnet utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i förskolan" (Lpfö 98, 2016).

Under hösten valde vårt arbetslag att se och utveckla barnens inflytande genom att observera barnens fria lek. Vi observerade den fria leken genom att vara närvarande och lyhörda pedagoger. Våra observationer följdes upp med hjälp av pedagogisk dokumentation. Vi märkte att barnen övervägande lekte lekar där de pratade om en "Daidalos". Det byggdes ubåtar, slimesjöar och barnen var robotar som hette "Taurus" och de gick omkring och "slimade" sina kompisar. Barnen pratade mycket om längder, former och storlekar på olika robotar. De var väldigt intresserade av slime, vad det är gjort av och det pratades mycket om labyrinter. Vi pedagoger kände att vi var tvungna att läsa på och googlade för att se vad barnen egentligen lekte. Vi upptäckte att "Daidalos labyrint" är ett tv-program.

Med denna utgångspunkt ville vi ta tillvara på barngruppens inflytande och intresse. Det gjorde att även vi pedagoger tog steget in i Daidalos värld.

3.2 Genomförande av projekt Daidalos

Projektet startade i november 2016. Då vi följt barnens fria lek en tid och vi själva fått en förståelse kring vad "Daidalos labyrint" är för någonting samlade vi barnen en dag. Vi bad dem berätta om Daidalos. Vem är han? Vad gör han? De flesta barn hade väldigt mycket att berätta om Daidalos. Men hade alla barn verkligen sett programmet? Några barn tyckte att det var en bra idé att tillsammans titta på ett avsnitt så alla barn skulle veta vad det var. Så det gjorde vi. Vi berättade för barnen att vi har sett att de ofta leker Daidalos. Vi frågade om de ville jobba mer med det och vad de i sådana fall skulle vilja lära sig. Barnen brainstormade tillsammans och hade massor av idéer och funderingar.

- *"Vi kan göra egna robotar."*
- *"Hur stor är egentligen Taurus?"*
- *"Hur gör man en labyrint?"*
- *"Tänk om det är vår sjö Daidalos bor i."*
- *"Vi kan göra ett robotspel."*
- *"Undrar hur man kokar eget slime?"*
- *"För att vi ska kunna göra robotar måste vi först ha ritningar."*
- *"Hur kan vi göra en egen slimesjö?"*
- *"Vi kan göra ett robotrum på X avdelning."*

Exempel på barnens spontana egna aktiviteter utifrån barnens inflytande och ett inlyssnande arbetssätt

Barnen valde under ovanstående samling ut ett av våra rum som skulle bli "Daidalos-rummet". En av de första aktiviteterna barnen spontant började arbeta med var skapandet av en labyrint, eller vad några kallade det; ett "robotspel". Åtta barn valde en dag att samlas i Daidalos-rummet och började fundera tillsammans: *"En labyrint har många*

streck. ” *Också många vägar.* ” *Kan du göra en start så kan jag fortsätta vägen mot mål?* ” *Vi kan göra ett labyrintspel av den här labyrinten.* ” *Ja, och göra oss själva som spelpjäser.* ” *Det blir många former.* ” *Om man vill ha raka streck kan man använda en linjal.* ” *Du behöver inte det för jag kan hjälpa dig med penseln.* ” Dessa åtta barn höll på med labyrintspelet i flera dagar. Tillsammans målade de labyrinten med flaskfärg och ritade och laminerade spelpjäser med utskrivna foton på deras egna huvuden. De ville även skriva ut bilder på några av robotarna som *”ska jaga oss i spelet.”* De diskuterade hela tiden kring hur de skulle göra och tillsammans kom de fram till olika lösningar. De frågade oss pedagoger om hjälp med datorn och laminatormaskinen, och tillsammans hjälptes vi åt med tekniken. När labyrintspelet var klart sattes det upp på dörren i Daidalos-rummet. *”Här kan det sitta för då kan vi lätt ta ner det och spela labyrintspelet.”* Barnen var dock aldrig intresserade av att spela sitt spel, men de visade gärna upp det för sina kompisar och gick ofta och tittade på det själva.

Hur stor är Taurus? Barnens intresse för robotarnas olika storlekar har varit stort bland både de yngre och de äldre barnen. De har funderat mycket tillsammans och under en samling diskuterade barnen kring dessa frågeställningar: *”Taurus är väldigt lång. Hur lång är han?”* *”Hur lång är Flip?”* *”Hur långa är vi?”* *”Vad har roboterna för form?”* Vi tittade på ett program på Youtube där vi fick informationen att Taurus är hela 225 cm lång. Barnen ville genast mäta och jämföra sig själva, men hur skulle de göra? *”Vi kan mäta med en sån där lång grej.”* *”Det kallas tumstock.”* *”Kan vi stå bredvid varandra och se vem som är längst?”* *”Är nån av oss lika lång som Taurus?”* Vi delade in barnen i två mindre grupper där de jämförde varandras längder både ståendes och liggandes. Barnen bad sedan oss pedagoger om hjälp med att mäta upp Taurus längd på väggen. Genom att titta på den uppmätta längden började barnen bygga Taurus längd på golvet med hjälp av plusplus (en typ av konstruktionsmaterial) vi hade på avdelningen. De använde tumstock och linjal för att uppskatta den rätta längden och de la sig själva bredvid deras plusplus för att jämföra sina egna längder. *”Titta, jag är inte lika lång som Taurus.”* *”Här kan du ligga ovanför mig så blir vi kanske lika långa som Taurus.”* *”Jag tror att vi måste vara fler än två.”* Barnen ville sedan måla Taurus i naturlig storlek. De hade förkunskapen att roboten Taurus är den längsta roboten och roboten Flip är den minsta roboten. De visste nu hur lång Taurus är och uppskattade därefter hur liten Flip kunde tänkas vara. Barnen delades in i mindre grupper och hjälptes åt att måla de två robotarna. De sattes sedan upp i vår ”Daidalos-utställning” vi hade ställt iordning i hallen.

Barnen ville göra sina egna robotar. Vi samlades och pratade om hur vi ska göra våra egna robotar och vad är egentligen en ritning? *”Vi kan titta på bilder på de riktiga robotarna.”* *”Man kan sen använda en penna eller färg.”* *”Det är bra med blyerts först, för det kan man också sudda.”* *”Han är väldigt lång och den är kort.”* *”Minus har nog sju ben... eller kanske åtta.”* Två barn hjälptes åt att skriva ut bilder på alla Daidalos robotar. Bilderna laminerades och sattes upp i Daidalos-rummet. Alla barn ville göra sin egen ritning och valde själva vilken av robotarna de ville göra. De tog med sig de uppsatta bilderna in i ateljén och hade dessa som inspiration. Under processen pratade de och diskuterade sinsemellan vad robotarna hade för färger, former och längder. Ritningarna ville barnen sedan sätta upp i Daidalos-rummet.

När vi var ute i skogen lekte barnen ofta ”Bockarna Bruse” vid en liten stenbro. Vid ett tillfälle i skogen sjöng de även sången om bockarna Bruse i leken. Många barn var med i leken och de turades om att ”vara troll” under bron och att ”vara de olika bockarna”. Efter en stund började barnen att prata om Taurus. *”Ja, Taurus kan ju bo under bron.”* *”Ja och då kan robotarna gå över den.”* *”Vilka robotar är dem största och minsta?”* *”Vilken robot är kortast och längst?”* Barnen diskuterade tillsammans och kom fram till att roboten Minus ”nog är minst”, roboten Gränken ”är mellanstor” och roboten Bulten ”är störst.”

De skapade tillsammans en egen variant av sången om Bockarna Bruse. Denna sång sjöngs sedan ofta i våra samlingar. Barnen skrev även ut bilder på robotarna och en bro och dessa användes som konkret material när vi sjöng. Barnen plockade ofta själva fram bilderna och lekte "Robotarna Bruse" med dem.

"Lilla, lilla Minus trippa' över Taurusbron.

Nu tar jag dig sa Taurus, vad svara' Minus då?

Nej, nej, nej ta inte mig. Ta den som är efter mig. Ta du mellangrånken, stor och fet och tjock en."

Vi har skrivit och illustrerat flera egna sagor på avdelningen. Dessa sitter uppsatta ute i vår hall där alla kan läsa dem. En dag ville en mindre grupp med barn göra en saga om Daidalos robotar. Den skulle handla om hur robotarna blev kompisar. Ett barn började med "Det var en gång" och sedan var historien igång. Barnen tyckte att alla skulle komma med idéer till sagan. "Vi måste räcka upp handen." "Om du säger först så får jag säga sen." "Alla ska vara med." Historien tog form och några av de äldsta barnen hjälptes åt att skriva sagan med hjälp av datorn. "Kan du hjälpa mig att skriva det ordet?" "Hur stavas det?" "Vilka bokstäver finns med här?" "Hur suddar man?" "Kan du hjälpa mig att hitta den bokstaven?" Barnen valde sedan individuellt vad de ville rita till sagan och de färdiga bilderna klistrades in i det skrivna dokumentet. Sagan sattes upp i hallen och barnen fick varsitt exemplar med sig hem.

I slutet av november kom barnen på att eftersom de hade så många frågor till Daidalos så ville de skicka ett brev till honom. Alla var med och brainstormade frågor de ville ha svar på. Några barn hjälptes sedan åt med att skriva frågorna på dator och brevet postades i vårt närliggande centrum:

HEJ DAIDALOS!

VI HAR NÅGRA FRÅGOR TILL DIG:

HUR OCH VARFÖR BYGGER DU DINA ROBOTAR?

HUR BYGGDE DU MINUS?

VARFÖR GILLAR DU SÅ MYCKET SLIME?

HUR BYGGDE DU LABYRINTEN?

KAN DU SKICKA ETT SLIME-RECEPT TILL OSS?

VARFÖR VILL DU TÄVLA MED BARNEN?

HUR BYGGDE DU LABYRINTEN?

VARFÖR SPRINGER BARNEN SÅ SNABBT OCH VARFÖR KOMMER TAURUS?

HÄLSNINGAR,

BARNEN PÅ X AVDELNING

Exempel på planerade aktiviteter utifrån ett dramapedagogiskt arbetssätt

Utifrån barnens frågeställningar i brevet, deras befintliga intressen och grunderna i Lpfö 98 (2016) startade jag upp aktiviteten "Daidalos uppdragsbrev". Jag ville arbeta med Daidalosprojektet på ett lustfyllt och dramapedagogiskt sätt och fick med mina kollegor i mina tankebanor. Nedan följer några exempel på hur uppdragen kunde se ut:

Daidalos uppdrag: Matematik. Efter någon vecka fick barngruppen ett brev i brevlådan. Det var ett brev från Daidalos! Han hade läst barnens brev, svarat på deras frågor och hade även ett uppdrag till barnen. Uppdraget var uppdelat åldersmässigt och i två mindre grupper fick barnen ge sig ut på ett matematiskt uppdrag. Vi hade pratat mycket om geometriska former på avdelningen och barnen var väldigt intresserade av

kvadrater, cirklar och trianglar. Utifrån Daidalos uppdrag samarbetade barnen genom att två och två hitta geometriska former i vår närmiljö. *"Titta, det finns former på vår väg."* *"Det finns många former som vi inte sett förut."* *"Här finns en kvadrat mitt i cirkeln."* *"Det finns både små och stora rektanglar här."* De barn som ville använda vår digitalkamera och fotograferade formerna de hittade. Bilderna skrevs sedan ut och sattes upp inne på avdelningen.

Daidalos uppdrag: Tradition/teknik. I december såg barnen plötsligt en figur som var ute och gick på gården! Det var Taurus och han hade med sig grönt slime som han sprutade på våra fönster. Efter en stund försvann han, men barnen såg att han hade lämnat något på vår bänk. De sprang ut och tittade och där stod en skål med pepparkaksdeg och ett uppdragsbrev. Det var ju snart jul och Daidalos ville att barnen skulle baka pepparkakor med hjälp av robotformar som barnen skulle göra själva. Men hur skulle de tillverka formarna? Barnen diskuterade tillsammans: *"Vilken form har Minus?"* *"Min Bulten blir som en rektangel."* *"Hur mycket florsocker ska vi ha för att kristyren ska bli lagom tjock?"* *"Hur skriver vi ut från en dator?"* *"Hur laminerar vi?"* Barnen kom på att de skulle rita en robotritning först, laminera den och klippa ut den. *"Sen kan vi lägga roboten som en pepparkaksform på degen."* *"Då kan vi skära ut den med en kniv."*

Efter ytterligare en vecka ville barnen bygga ett pepparkakshus, som de brukar göra varje år. Vi hörde att barnen hade funderingar kring hur de ville göra: *"Hur skulle Daidalos vilja bygga sitt hus?"* *"Han gillar ju labyrinter."* *"Vi gör ett labyrint-pepparkakshus."* Hur skulle nu barnen gå tillväga? I en samling brainstormade barnen kring hur de ville göra. *"Vi kan skära fyrkantiga stenar som man bygger med."* *"Vi använder linjal så det blir raka kanter."* *"Vi kan sätta fast bitarna med socker."* *"Vi kan också använda lim."* *"I en labyrint finns vägar och hörnor."* *"Vi kan hjälpas åt att hålla och limma."*

Arbetet startades genom att en liten grupp med barn ritade små rektanglar som de ville ha som byggstenar. De använde ritningarna som former som de lade på pepparkaksdegen. De skar ut bitarna och satte in dem i ugnen. Sedan var det dags att limma ihop delarna. Kan man sätta fast bitarna med socker? Några barn berättade att om man kokar socker så blir det segt som lim. *"Om man lägger socker så det blir varmt så smälter det."* Detta var vi ju tvungna att prova. Dock gick brandlarmet, så vi fick avsluta omgående. Ett barn kom med förslaget att *"vi kan ju använda limstift."* Barnen provade, men limmet var tyvärr inte tillräckligt starkt. Barnen funderade och kom till slut på att *"vi kan ju testa våra limpistoler."* Med limpistolerna hjälptes barnen åt att limma ihop alla delar till labyrinten. De ställde i ordning delarna på ett papper, ställde sina spelfigurer från labyrintspelet i labyrinten, och ställde ut pepparkakslabyrinten i utställningen i hallen. Barnen såg ett problem med deras bygge. Det gick ju inte att äta upp det på grund av att det var täckt av lim istället för socker. **Se bilaga 2.**

Daidalos uppdrag: En hållbar värld/återvinning. Ett intresse i barngruppen som vi hörde att barnen pratade mycket om var sopstationer och sopbilar. Vi satte oss en dag och pratade om återvinning samt visade en film från en återvinningsstation. Barnen tyckte detta var väldigt spännande och ville veta mer. *"Vi kan ju samla kartonger hemifrån."* *"Vi kan spara mjölkpaket här på lunchen."* *"Vi kan bygga saker med dem sen."* *"Ja, vi kan bygga en Taurus."* *"Men är ju jättestor."* *"Vi måste mäta och ha många kartonger."* Barnen hjälptes åt att samla ihop kartonger som lades i ateljén. En vecka senare kom ett nytt uppdragsbrev från Daidalos i vår brevlåda! Han hade hört att barnen tyckte det var spännande med återvinning och att barnen ville bygga en Taurus. Men vad är egentligen miljö? Vad är återvinning? Vad behövs för att bygga Taurus? Barnen delades upp i mindre grupper, brainstormade tillsammans och sedan startades bygget av Taurus med hjälp av återvinningsmaterial. Först gjordes ritningar och vi pedagoger delade sedan upp

barnen så alla som ville var med och gjorde en del av Taurus: Benen, kroppen, armarna eller huvudet. Det tog tre veckor innan barnen tyckte att bygget var klart. De kom hela tiden på nya idéer hur de skulle utveckla bygget och vi kunde höra hur de använde sig av många matematiska uttryck och funderingar. *"Taurus är 225 cm lång."* *"Den är kort och den är längre."* *"Man kan ha flera rektanglar här."* *"Taurus snabel är lång och som en cirkel."* *"Hur mycket färg behöver jag nu?"* Alla barn var delaktiga på ett eller annat sätt genom att göra ritningar, klistra, limma, klippa, skära, måla och tillverka papier maché. **Se bilaga 2.**

Daidalos uppdrag: Naturvetenskap/experiment. En av barnens idéer under uppstartandet av Daidalosprojektet var att de ville göra eget slime. En vinterdag när vi var ute i skogen vid vår sjö såg vi gröna spår i snön. De ledde fram till en låda som Taurus hade ställt dit. Lådan innehöll ett recept på slime, ingredienser och ett nytt uppdragsbrev från Daidalos. *"Hur vet Taurus vart vi brukar vara i skogen?"* *"Bor Daidalos i vår sjö?"* *"Hur har hans ubåt kommit dit (Daidalos bor i en ubåt i tv-programmet)?"* *"Men det bor ju djur i sjön."* *"Hur kan ankorna simma där nu när det är så kallt?"* Vi pratade om hur djuren överlever i sjön på vintern och sen spånade barnen vidare: *"Tänk om slimet blir mer grönt när man har det i vatten."* *"Undrar om vårt slime blir kladdigt."* *"Varför blir slimet kladdigt?"* Barnen ville genast tillbaka till förskolan och prova slimereceptet. Vi delade upp barnen i smågrupper och varje grupp provade att koka slime. *"Undrar om det smakar jordgubbar."* *"Tror ni att slimet blir grönt?"* *"Blir slimet varmt när det kokar?"* *"Kan man hålla i slimet utan att det rinner bort?"* Barnen provade att ha mer eller mindre potatismjöl och kände med händerna hur konsistensen på slimet förändrades. De provade att hålla kallt vatten på slimet och upptäckte att det blev väldigt halt. **Se bilaga 2.**

Daidalos uppdrag: Musik. En tradition vi har på avdelningen är vår egen melodifestival, eller "mello" som barnen kallar den. Barnen är väldigt intresserade av sång och dans och låtarna som deltog i mellon i år spelades flitigt. Barnen berättade att de ofta lyssnar på och tittar på mellons bidrag hemma, ofta på Spotify eller Youtube. På förskolan använder vi framför allt Spotify då barnen ofta spontant vill ha disco. Barnen bestämde tillsammans under en samling i mars att de ville avsluta Daidalosprojektet med en fest. Och vad passar då inte bättre i melodifestivaltider än en mello med Daidalos-tema. Ett brev väntade strax därefter i brevlådan och det var det sista uppdragsbrevet barnen fick från Daidalos. Han bad om hjälp med sin melodifestivalscen han höll på att bygga tillsammans med sina robotar. Robotarna hade nu blivit sjuka och han behövde ha hjälp att bygga färdigt sin scen. Barnen började genast tillsammans att fundera tillsammans kring hur "Daidalos scen" skulle kunna tänkas se ut. *"Det ska vara slime i taket."* *"Det kan vara lampor på robotarna."* *"Bakom kan det hänga slime."* *"Robotarna som vi har ritat kan sitta på väggen."* *"Det ska vara grönt överallt för Daidalos gillar grönt."* *"Och glittrigt också."* *"Vi kan ha gröna lampor."* I olika smågrupper var alla barn på avdelningen delaktiga på olika sätt genom att reflektera, skapa, konstruera, bygga, dekorera, ljussätta och förbereda scenen. Detta tog ungefär två veckor. När scenen var klar avslutade vi Daidalostemat med vår egen melodifestival med uppträdande inför en annan avdelning. Detta var barnens egna förslag. Daidalos var självklart inbjuden som programledare. Han var givetvis på plats, då han inte ville missa eventet! **Se bilaga 2.**

4. RESULTAT

4.1 Diskussion

Utifrån den frågeställning som inledningsvis formulerades huruvida man kan öka barnens inflytande och lärande genom ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö så menar jag att svaret är ja. I det följande kommer jag att presentera mina argument för att Daidalosprojektet har lett fram till detta svar utifrån frågeställningen ovan. Jag kommer också att diskutera vilka effekter projektet har haft för barn, föräldrar och personal.

Förutom att vi ser barnens intressen och utveckling i **den pedagogiska dokumentationen** tycker jag även att pedagogernas arbete synliggörs tydligt. Hur gjorde jag/vi i en viss situation? Hur kan jag/vi göra det på ett annat sätt nästa gång? Hur kan jag/vi utveckla mitt/vårt arbete? Detta har skapat en bra grund inför våra gemensamma reflektionsmöten. Jag kan dock sakna mer tid för gemensam reflektion kring oss och verksamheten då en stor del av denna tid ofta går åt till praktiska saker. Genom pedagogisk dokumentation i den vardagliga verksamheten ser vi barnens intressen och utveckling på ett tydligt sätt (Skolverket, 2012). Detta beskriver jag flera gånger i denna artikel och jag visar även exempel på pedagogisk dokumentation som gjorts under Daidalosprojektet. Framför allt barnens diskussioner sinsemellan. Så här i efterhand kan jag tycka att film borde ha använts mer, då jag upplever att det är enklast att dokumentera vad barnen säger genom att titta på inspelade filmsekvenser. Det är annars lätt att missa kommunikationen som kan uttrycka sig både genom tal och genom kroppsspråk.

Rönnerman (2000) synliggör de pedagogiska verktygen dagboksskrivande, observation och handledning som en viktig del i arbetet med att tydliggöra varför man gör som man gör. Den pedagogiska dokumentationen har fört oss framåt i Daidalosprojektet. Vi har sett barnens intressen och även lärt oss själva nya kunskaper. Vi har pratat med varandra på våra reflektionsmöten och har lärt oss att bli mer reflekterande i vårt arbete. Varför gör vi som vi gör? Vi försöker se oss själva som vi ser barnen i lärandet. Vi funderar, reflekterar och har en alltmer öppen kommunikation mellan varandra. Jag kan ibland tycka att jag själv inte får till alla tillfällen då jag vill dokumentera på avdelningen. Vid vissa tillfällen skulle det vara lättare att vara två pedagoger på plats då en kan dokumentera och den andra kan leda till exempel samlingen. Ibland saknar jag verktyg ”i nuet”. Till exempel om man är i skogen och har glömt att ta med sig ett block och en penna. Då missar jag samtal bland barnen som skulle vara värdefulla att anteckna. Jag själv har ofta ett papper och en penna i fickan för sådana tillfällen. En Ipad kan jag tycka är klumpig att ha med sig och jag föredrar att dokumentera med hjälp av en Iphone. På förskolan saknas iPhones.

I vår verksamhet använder vi oss av samling flera gånger om dagen. Jag har gett exempel på både planerade och spontana samlingar under Daidalosprojektet i denna artikel. Vi strävar alltid efter att ha samlingen som en öppen mötesplats med ett tillåtande och reflekterande samtalsklimat. Enligt Simeonsdotter Svensson (2008) visar forskning på att samlingen som pedagogisk mötesplats inte alltid fungerar i alla avseenden och att barnens delaktighet i många fall åsidosätts. Rubinstein Reich (1996) talar om hur viktig observationen i samlingen är i pedagogens arbete för att öka sin egen medvetenhet som pedagog. Som pedagog anser jag det vara viktigt att vara medveten och ta tillvara samlingen i pedagogiskt syfte. Är vi pedagoger lyhörda och hör och ser barnen så hör och ser vi vad barnen är intresserade av. Detta är min tolkning av ett **inlyssnande arbetssätt**;

jag som pedagog ska vara lyhörd och intresserad av varje barn och jag ska synliggöra detta genom pedagogisk dokumentation. Jag anser att vi på vår avdelning har skapat en del i vårt tillåtande samtalsklimat genom vårt inlyssnande arbetssätt. Barnen ska känna att de lyssnas på och att deras idéer är viktiga och tas tillvara. Det är även viktigt att lära sig att respektfullt lyssna på andra. Flera av aktiviteterna i Daidalosprojektet har vuxit fram i barnens spontana samlingar då de diskuterat sina idéer. På vår avdelning har vi använt handuppräkring under de vuxenstyrda samlingarna och det har alla barn lärt sig, trots att de ibland måste påminnas.

Ett **dramapedagogiskt arbetssätt** innebär att vägen till målet ofta är viktigare än målet i sig (Østern, 2000). Det har den senaste tiden pågått en livlig debatt i dramasammanhang huruvida drama främst ska beskrivas som ett konstnärligt uttryck eller en pedagogisk metod. Idag råder i stort sett enighet om att drama kan beskrivas både som en pedagogisk metod och som eget ämne (Rasmusson, 2000). Vi har inga ämnen i förskolan men jag anser att drama kan med fördel användas i en stor del av verksamheten. I våra planerade aktiviteter i Daidalosprojektet har det dramapedagogiska arbetssättet varit en stor del i vårt lustfyllda lärande. Jag och mina kollegor upplever att barnen ofta är lättare att fånga i svårare situationer, till exempel konflikthantering, om vi dramatiserar händelser på olika sätt. Vår upplevelse är att barnen tycker det är väldigt spännande, fascinerande och roligt när de till exempel fått uppdragsbrev eller när Taurus har besökt oss på förskolan. **Se bilaga 2.**

Jag anser att det ibland är svårt att veta och förstå exakta hänvisningar kring hur vi ska arbeta med olika metoder och jag känner att det ofta finns en fri tolkningsmarginal. Numera gör min fleråriga arbetslivserfarenhet och min glädje i mitt jobb att jag vågar pröva och använda mig av mina egna tolkningar i mitt och mina kollegors arbete. Detta vågade jag inte för ett par år sedan. En viktig del för mig är att få med arbetslaget i mina tankebanor och att mina kollegor känner att de är delaktiga och själva vågar och har möjlighet att påverka. Jag anser att öppen kommunikation är mycket viktigt i vårt arbete. Vi haft ett bra samtalsklimat på avdelningen, och jag vet av erfarenhet att så inte är fallet i alla arbetslag. Jag antar att det hade varit svårt att driva aktiviteterna i Daidalosprojektet om inte arbetslaget skulle ha varit tillåtande och flexibelt.

Vi har fått mycket positiv feedback kring vår innemiljö och lugnet i vår barngrupp av andra kollegor, vikarier och framför allt från föräldrar. Det har tagit flera månader att bygga upp avdelningen och vår innemiljö då den från start var ganska stökig och det saknades rutiner. Vi var samtidigt ett nytt arbetslag som skulle arbeta ihop oss. Vi har lyssnat in barnen under dagarna och det har efter hand vuxit fram fungerande rutiner. Vi kallar vår **innemiljö "ett skapande lugn"**. Uttrycket bildades inne i vår ateljé där vi pedagoger tycker att det är viktigt att barnen ska kunna sitta och skapa i lugn och ro. Sedan har uttrycket blivit en typ av ledord på hela avdelningen. Vi pedagoger anser att barnen känns mer harmoniska när de befinner sig i en lugn miljö och det uppstår färre konflikter. Vi upplever även detta lugn då vi arbetar mycket i planerade och spontana smågrupper. I våra skapande aktiviteter, både i större och mindre grupper, har barnen ofta haft klassisk musik på i bakgrunden. Vi ser i de situationerna en väldigt harmoni och ett lugn. Vi pedagoger valde färger, avgränsare, tyger, mattor och punktbelysning som grund i alla våra rum på avdelningen. Barnen hjälpte till att sätta upp allt så de fick känna sig delaktiga i processen. Våra hörnor med olika aktiviteter har sedan baserats på de intressen vi sett växa fram hos barnen. Barnen har själva hela tiden kunnat påverka med sina åsikter och ofta har vi röstat demokratiskt. En del hörnor kan ha funnits lite för länge utan att utnyttjas fullt ut. Material har blandats mellan hörnorna i den fria leken under Daidalosprojektet. Vi pedagoger har varit tillåtande och försökt vara delaktiga och

medforskande. Daidalosrummet skapade barnen helt själva med hjälp av oss vuxna som fick bistå med häftmassa och så vidare så att barnen kunde sätta upp sina alster.

Vi pedagoger använder oss ofta av frågor som *"Hur tänker du nu?"* *"Hur blev det så?"* *"Hur kunde det ha blivit annorlunda?"* Det antar jag att många pedagoger gör oavsett vilket pedagogiskt arbetssätt man använder sig av. Vi har valt att arbeta Reggio Emilia inspirerat där, liksom tanken i det dramapedagogiska arbetssättet, vägen till målet är en viktig del (Wallin, 2004). På vår avdelning tror jag att dessa återkommande frågeställningar har en stor del i det tillåtande samtalsklimat som råder. Jag anser att en medvetenhet hos mig som pedagog ska finnas för att kunna driva det pedagogiska arbetet framåt. Att ha dessa analytiska frågor i bakhuvudet för att utmana barnens tankebanor gör att vi pedagoger blir en slags medforskare i barnens arbete. I Daidalosprojektet har de yngre barnen lärt sig mycket då de äldre barnen har berättat fakta och utvecklat idéer kring tv-programmet under våra samlingar. Vi upplevde att alla yngre barn inte var så insatta i tv-programmet och ett fåtal barn var från början lite rädda. De pratade om att *"Daidalos är läskig"* och att *"robotarna är stora."* Dessa barn fick vid ett par tillfällen vara med i förberedelserna när en av karaktärerna från tv-programmet skulle komma på besök på avdelningen. Det ledde till att intresset hos dessa barn ökade och de var delaktiga på olika sätt i resterande aktiviteter under projektet.

4.2 Slutsats

Kan barns inflytande och lärande på förskolan utvecklas genom ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö?

Min slutsats är att barnens inflytande (deras eget intresse och fascination för i det här fallet Daidalos) och lärande kan utvecklas genom ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö. Hur då kan vi fråga oss? Vår pedagogiska dokumentation i Daidalosprojektet synliggör barnens utveckling och lärande i barnens lek och lärande i vår medvetna lugna innemiljö. En innemiljö där vi är medvetna, lyhörda och inlyssnande pedagoger. I våra observationer ser vi bland annat barnens ökade matematiska och språkliga förståelse i aktiviteterna i Daidalosprojektet. Våra yngsta barn har fångat upp geometriska begrepp och siffror som de ofta talar om i vardagen. Våra äldsta barn har stor förståelse för och intresse för bokstäver, skriftspråk och matematiska problemställningar. Alla barn har fått en förståelse för och ett intresse för tekniska hjälpmedel som dator, ipad, skrivare, laminator och kamera.

Vi ser att barnen har fått en ökad social och verbal förmåga i gemensamma spontana reflektioner och diskussioner. De lyssnar på kompisarnas åsikter och de bemöter varandra på ett respektfullt sätt. Barnen klurar på egna frågeställningar, ofta relaterat till Daidalosprojektet. De diskuterar och jämför sina svar med varandra, samtidigt som de respekterar varandras åsikter: *"Hur mäter man?"* *"Hur lång är jag om Taurus är såhär lång?"* *"Hur kan man bo i en ubåt?"* *"Hur växer berg?"* *"Varför är slime grönt?"* *"Vad är spår?"* *"Hur stavar Taurus?"* *"Hur skriver man ditt namn?"* De provar sina funderingar i praktiska exempel, genom att t.ex. mäta sig själva och sina kompisar, jämföra olika material och de hjälper varandra att komma fram till lösningar. Barnen arbetar i en medveten lugn och harmonisk innemiljö, så kallad "ett skapande lugn". I konflikthanteringen ser vi att barnen har en väldig nytta av det tillåtande samtalsklimatet. Barnen löser oftast själva sina konflikter genom att diskutera fram lösningar, och vi pedagoger behöver sällan medla.

Vi ser hur barnen växer i uppgifterna och blir stolta då de inser att de har ett eget inflytande och har möjlighet att påverka verksamheten. Självsäkerheten och självkänslan ökar. Detta ser vi bland annat då vi låter barnen rösta demokratiskt eller då vi vidareutvecklar deras egna tankar och skapar aktiviteter utifrån dessa.

Ovanstående praktiska exempel visar vilken betydelse ett inlyssnande arbetssätt och en medveten innemiljö har för en barngrupp. Vi pedagoger har genomgående i Daidalosprojektet (och verksamheten i övrigt) varit lyhörda, sett barnens intressen, lyssnat på deras tankar och barnen har getts möjlighet att arbeta i en lugn, rofylld och respektfull innemiljö.

Vi pedagoger har själva lärt oss massor av nya kunskaper då vi tagit klivet in i Daidalos värld. Vi har också lärt oss att den psykiska och fysiska miljön spelar en stor roll för dynamiken i en barngrupp. Vi är alla övertygade om att innemiljön har påverkat det positiva klimatet i barngruppen.

Jag kommer att ta med mig min erfarenhet till kommande arbetslag och avdelningar. Jag vill berätta om och dela med mig av kunskaperna jag fått kring hur viktig den psykiska och fysiska miljön är på en avdelning för att kunna skapa en harmonisk barngrupp. Jag vill arbeta vidare i andra barngrupper för att se hur resultatet kanske ändras. Ingen barngrupp är den andra lik och alla grupper har olika förutsättningar. Det blir spännande i höst då jag ska börja arbeta på en ny avdelning med ett nytt arbetslag. Jag har under Daidalosprojektet sett hur positivt det är med ett nära samarbete med hemmet. Föräldrarna har fått en ordentlig inblick i vårt Daidalosprojekt och övriga arbetet på avdelningen, vilket har skapat en känsla av ömsesidig delaktighet, vilket i sin tur främjar en öppen kommunikation. Vi har fått mycket positiv feedback från andra kollegor och föräldrar gällande projektet och vårt medvetna arbete med vår innemiljö. Även kring vårt engagemang och inlyssnande arbetssätt i Daidalosprojektet.

Utvecklingen sker i det sociala samspelet som vi skapar *tillsammans* på vår avdelning.

”Utan andra kan vi inte förstå någonting, eftersom förståelser är något vi skapar tillsammans i språket och våra andra uttrycksformer.” (Åberg & Lenz Taguchi 2005, s.83)

5. REFERENSER

- Johansson, E & Pramling Samuelsson, I. (2006). *Lek och läroplan: möten mellan barn och lärare i förskola och skola*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Jönsson, M. (2009). *Leken ett lustfyllt lärande*. <http://forskolan.se/leken-ett-lustfyllt-larande/> (2017-05-18)
- Lozic, V. (2016). *Dramaarbete kräver ökad kompetens och mer tid*. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik/undervisning/dramaarbete-kraver-okad-kompetens-och-mer-tid-1.207983> (2017-05-03)
- Lpfö 98 (2016). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98 reviderad 2016*. Skolverket: Fritzes förlag.
- Nilsson, H. (2009). *Rutiner bra för självkänslan*. <https://www.svd.se/rutiner-bra-for-sjalkvanslan> (2017-05-28)
- Olofsson, B. (2010). *Meningsfull samling i förskolan*. Lärarförbundets förlag.
- Palmer, A. (2012). *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan: Pedagogisk dokumentation*. Elanders Sverige AB.
- Rasmusson, V. (2000). *Drama - konst eller pedagogik? – Kampen om ämnet speglad i den nordiska tidskriften Drama 1965-1995*. Malmö: Team Offset & Media. Rasmusson, V. & Erberth,
- Rubinstein Reich, L. (1996). *Samling i förskolan*. Studentlitteratur: Lund.
- Rönnerman, K. (2000). *Att växa som pedagog*. Göteborgs universitet: Institutionen för pedagogik och didaktik.
- Sheridan, S, Pramling Samuelsson, I & Johansson, E. (2010). *Förskolan: arena för barns lärande*. (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Simeonsdotter Svensson, A. (2008). *Samling i förskoleklassen*. Göteborgs universitet: institutionen för pedagogik och didaktik.
- Skolverket. (2010). *Perspektiv på barndom och barns lärande. En kunskapsöversikt om lärande i förskolan och grundskolans tidigare år*. Elanders Sverige AB.
- Skolverket (2012). *Uppföljning, utvärdering och utveckling i förskolan – pedagogisk dokumentation*. Fritzes förlag.
- Skolverket (2016). *Pedagogisk dokumentation*. <https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/forskola/stod-i-arbetet/pedagogisk-dokumentation-1.179597> (2017-11-01)
- Wallin, K. (2004). *Reggio Emilia och de hundra språken*. Stockholm: Liber AB.

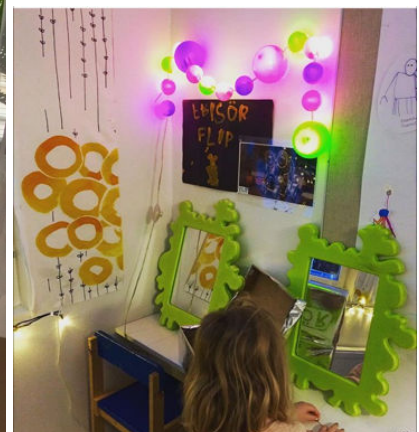
Åberg, A & Taguchi Lenz, H. (2005). *Lyssnandets pedagogik*. Stockholm: Liber AB.

Østern, A-L. (2000). *Processdrama, berättande och barns förhandling om mening. Barn, teater, drama*. Stockholm: Centrum för barnkulturforskning Stockholms Universitet.

6. BILAGOR

6.1 Innemiljö

Exempel på vår innemiljö ”ett skapande lugn”.

Uppdrag: Tradition/konstruktion

Uppdrag: En hållbar värld/återvinning

Hej!

Jag vet att ni har pratat om att vi ska ta hand om vår miljö. Ni har tagit med er kartonger till förskolan och jag har sett genom fönstret att ni har samlat ihop en hel hög. På en samling bestämde ni att ni ska bygga en "Taurus" av kartongerna. Det låter spännande! Ni vet väl att han är ganska stor?

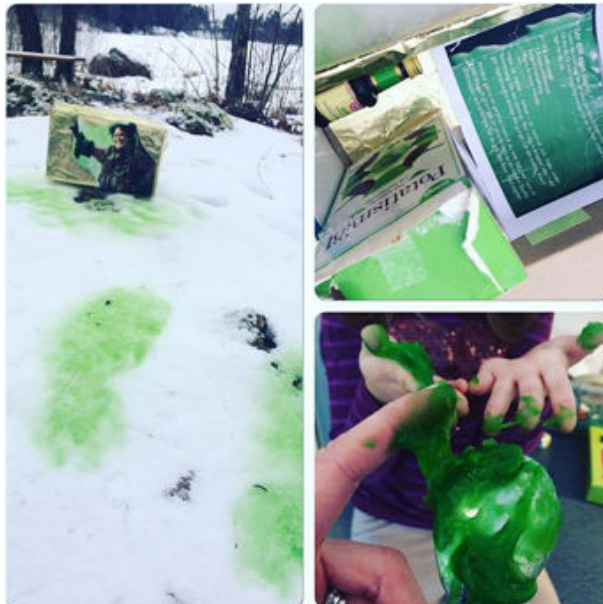
Veckans uppdrag:

1. Vad är miljö?
2. Vad är återvinning?
3. Hur stor är Taurus? Hur ser Taurus ut?
4. Dela upp er i smågrupper och planera ert arbete.
5. Vilka material behövs?

Lycka till!
Slima lugnt
Daidalos

Uppdrag: Naturvetenskap/experiment

Uppdrag: Musik

Hej!

Vet ni vad "mello" eller "melodifestival" är? Jag vet att många barn brukar titta på det tillsammans med sin familj. Jag älskar mello! Just nu håller jag och mina robotar på att bygga en scen till vår egen mello. Mina robotar älskar att dansa som ni väl har sett på film? Det jag älskar (förutom slime förstås) är att sjunga!

Jag har hört att ni hade en egen melodifestival på Kaveldunet förra året.

Nu har Taurus och Flip har blivit magsjuka och kan inte hjälpa mig att bygga min scen. Jag vet inte vad jag ska göra!! Vänta nu... jag har en idé. Kan inte ni hjälpa mig?

UPPDRAG

Hur bygger man en melodifestival-scen? Vad behöver vi ha för material?

Hur tror ni att jag vill att min scen ska se ut? Vad gillar jag? Vilka färger ska det vara?

Vad behövs mer än en scen i en melodifestival? Sätt på en film och titta hur det kan se ut.

Ni kan hjälpa mig med detta va? Jag tror på er!

Slima lugnt

Daidalos

